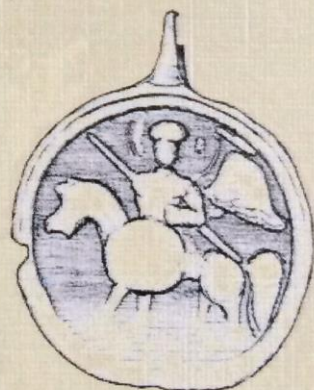

АРХЕОЛОГІЯ БУКОВИНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей IV міжнародного
наукового семінару

м. Чернівці, 11 грудня 2020 року

Міністерство освіти і науки України
Інститут археології НАН України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Науково-дослідний Центр Буковинознавства (Чернівці)
ВГО «Спілка археологів України»

IV міжнародний науковий семінар

АРХЕОЛОГІЯ БУКОВИНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

м. Чернівці, 11 грудня 2020 р.

Чернівці

2020

ОРГКОМІТЕТ

Добржанський О. В., д.і.н., проф. (*голова*)
Скорейко Г. М., к.і.н., доц. (*заступник голови*)
Моця О. П., д.і.н., проф., чл.-кор. НАН України
Михайлина Л. П., д.і.н., доц., ст.н.с.
Пивоваров С. В., д.і.н., проф.
Рідуш Б. Т., д.г.н., проф.
Чучко М. К., д.і.н., проф.
Возний І. П., д.і.н., проф.
Кулаковська Л. В., к.і.н., ст.н.с.
Петраускас О. В., к.і.н., ст.н.с.
Манігда О. В., к.і.н., н.с.
Ткачук Т. М., к.і.н.
Черновол Д. К., к.і.н., н.с.
Прохненко І. А., к.і.н., доц.
Буйновська Є. В.
Баюк В. Г.
Руснак О. В., к.і.н.
Грига В. В.
Боднарюк М. І.
Романович Т. І.
Калініченко В. А., к.і.н.
Ільків М. В., к.і.н. (*секретар*)

Археологія Буковини: здобутки та перспективи: Тези доповідей
IV міжнародного наукового семінару (м. Чернівці, 11 грудня
2020 р.). – Чернівці: Технодрук, 2020. – 238 с.

Тези доповідей наукового семінару присвячені актуальним питанням археології Буковини та сусідніх регіонів. Розглядається проблематика кам'яної доби, епохи палеометалу, раннього заліза, середньовіччя та раннього нового часу, а також історії вивчення, охорони та використання об'єктів археологічної спадщини, музеєфікації старожитностей краю. Результати досліджень представили науковці та краєзнавці з Чернівецької, Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської областей, Києва, Луцька, Ужгорода, Кам'янця-Подільського (Україна), Берліну (Німеччина), Брюсселя (Бельгія), Будапешта (Угорщина), Бухареста, Сучави і Ясс (Румунія), Кембриджа (Великобританія), Кишинєва (Молдова), Стамбула (Туреччина), Сянока (Польща).

© Науково-дослідний Центр
Буковинознавства, 2020
© Автори, 2020

З М І С Т

Бандрівський М., Білик М. Нові матеріали початку ранньозалізного періоду з Галичі Сокирянського району Чернівецької області	9
Бандрівський М., Яворський М., Писанчин О. Малознаний рукопис Антоні Шнайдера про ймовірне місце поховання Атілли в Північно-Східних Карпатах	12
Баяк В. Трикутна кахля із Луцького Окольного замку	15
Белінська С. Відображення давньої та середньовічної історії в археологічній експозиції Чернівецького обласного краєзнавчого музею	16
Боднарюк М. Археологічні дослідження в с. Опришени Глибоцького району в 2020 р.	20
Буйновська Є. Хотин історичний.....	22
Буравченко В., Ільків М. Портативний сонячний годинник з Малої Хортиці: досвід реконструкції	25
Буравченко В., Таха Yasin Arslan, Ільків М. Деякі технічні характеристики тимпана до астролябії із Сучави	29
Вакуленко Л. Житло з пічкою-кам'янкою як етнічна ознака ранніх слов'ян.....	34
Возний І. Житла VIII-X ст. з північної частини Буковини	37
Гринюка Б. Археологічні пам'ятки села Коцюбинці на Тернопільщині.....	40
Гринюка Б., Добрянський В. Перстень XVI-XVIII ст. із Золотого Поток у поблизу Бучача	43

Гуцал В. Археологічні дослідження Чернівецького університету 1957 р.....	46
Dergaciova L., Bodnariuc N. Numismatic discoveries from Bârlinți site in Northern Bukovina.....	51
Добрянський В. До питання функціонування городищ княжої доби у нижній течії межиріччя Серету та Джурина: апробація матеріалів з археології та ономастики.....	54
Добрянський В. Фалічна підвіска римського часу із Західного Поділля.....	60
Добрянський В., Площанський П. Попередні результати археологічних та спелеологічних досліджень біля печери Теклівська на лівобережжі Дністровського каньйону.....	65
Драгомирецька О. Намистини «мінського типу» з Чорнівського городища – шедеври ювелірного мистецтва давньоруського часу.....	68
Желага Д., Черновол Д., Якубина С., Поміркоаний В. Пам'ятки трипільської культури за результатами розвідок на Сокирянщині 2019 р.	71
Ільків М., Боднарюк М. Гривна-корона зі Станівців на Буковині.....	74
Ільків М., Якубина С. Ножі з клеймами Ранньонового часу з поселення Лопатове.....	77
Калініченко В., Михайлина Л., Пивоваров С. Нові знахідки предметів озброєння і спорядження бойового коня з Ревнянського городища.....	82
Калініченко В., Пивоваров С. Реконструкція круглих бляшок з Рідківського археологічного комплексу VIII-XI ст.: до постановки проблеми.....	84

Коржик В. Фізико-географічні передумови заселення Чернівців	88
Коржик В. Volksgarten: виникнення і становлення.....	91
Косован В. Зниклі населені пункти Снятинщини: досвід картографування.....	95
Кулаковська Л., Рідуш Б., Езарте П., Усик В., Нігст Ф. Граветські пам'ятки поблизу м. Новодністровськ	98
Купчанко М. Способи конструювання посуду трипільської культури за матеріалами поселення Шипинці	101
Луцик І. Підплитові поховання княжої доби та їхні характерні особливості	105
Миська Р. Літописний монастир Пресвятої Богородиці в Синьовидному: історія та стан досліджень.	108
Михайлина Л., Горбаненко С. Залізні деталі на орні знаряддя з Рєвного	110
Михайлюк В. Археологічні об'єкти м. Чернівці	113
Мордовін М., Прохненко І. Західноєвропейські текстильні пломби XVI-XVII ст. з Новоселицького р-ну Чернівецької обл.	116
Németh F.A., Rakonczay R.S. Felsőtárkány – Kő-köz várának 2018. évi régészeti kutatása.....	121
Нємічева Т. Керамічні люльки для паління: фасон «тахта-чубук» (з музейного фонду ДІАЗ «Хотинська фортеця»)	126
Niculică B. P., Aparaschivei C., Berzovan A. Fortificația getică (sec. IV-III a. Chr.) de la Merești – Cetățuie, comuna Vulturești, județul Suceava, România	129

Парацій В. Минуле «доісторичних» Бережан: стоянки та артефакти палеоліту в околицях міста.....	132
Петегирич В. Кам'яні споруди біля північної стіни Успенського собору давнього Галича.....	135
Петраускас О. Об'єкти римського часу багат шарової пам'ятки Чаньків-1 на Середньому Дністрі	137
Петраускас О., Діденко С., Авраменко М., Ільків М. Нові роботи на поселенні пізньоримського часу Бузовиця-1	140
Пивоваров С., Калініченко В., Котовіч П. Залізні шпори з Рухотинського городища (уроч. Корнешти): попереднє повідомлення.	143
Позняков Д. Яничарські підрозділи – основа військового гарнізону Хотинської нахії	146
Преступенко Ю. Пам'яткоохоронна діяльність Чернівецького обласного центру з питань культурної спадщини у 2020 р.	150
Прохненко К. Соціальна інвестиція в археології	152
Рідуш Б., Поп'юк Я. Біостратиграфічне датування за великими ссавцями на багат шаровій палеолітичній стоянці Молодова V (Україна)	156
Романович Т. Пам'ятки / об'єкти археології на території Мамаївської об'єднаної територіальної громади.....	158
Ротар О. Археологічні дослідження старожитностей Буковини В.М.Войнаровським у період роботи в Чернівецькому обласному краєзнавчому музеї.....	161
Рубанець М. Ділянка давнього шляху між слов'янськими городищами Червона Діброва та Глибока: спроба локалізації	164

Руснак О., Головльов М. Печатка ради робітничих депутатів м. Хотин Бессарабської губернії.....	167
Рябий С., Якубина С. Шебутинці на шляху Дуги Струве.....	169
Садов'як М. Поселення княжої доби і курган на східній околиці м. Коломия.....	173
Сандуляк В. Міст біля Руської брами ХІХ ст. в Хотинській фортеці.....	175
Семенюк М. Археологічні пам'ятки Рогізни пізньоримського часу – раннього середньовіччя	178
Soroceanu T., Sava E. Die mitteleuropäische urnenfelderzeitliche Metallgefäßenklave am Oberen Dnjestr	180
Старенький І. Черпак раннього залізного віку з берегів Дністра	182
Терський С., Демський Н., Куценяк О., Майорчак М. Результати розвідкових розкопок в околицях с. Словіти на Львівщині	185
Ткачук Т. Хронологія багатошарового трипільського поселення Шипинці на Попрутті	188
Товарницький Г., Калініченко В. Нові матеріали з околиць Широкополянського городища	189
Ушкова Ю., Нечитайло П. Ще раз про поховання № 1 зі скельно-печерного комплексу біля с. Василівка	192
Федорук А. Римський довгий меч з черняхівського могильника біля с. Оселівка.....	196
Христан Н. <i>Memoria</i> саркофага із Василева.....	200

Черновол Д., Желага Д., Болтанюк П., Старенький І., Поміркоаний В. Дослідження 2020 року на багатошаровій пам'ятці Волошкове 6 (Горби) Сокирянського р-ну Чернівецької обл.	203
Чобан Р. Кременні артефакти поселення трипільської культури Джурів-Х.....	207
Чучко М. Спустошення козаками православних культових споруд Північної Молдавії під час Сучавської кампанії Тимоша Хмельницького 1653 року (за матеріалами писемних джерел та археологічних знахідок)	209
Шкурідін О. Городище та селища VIII-X ст. поблизу с. Горбова – вагомі історико-культурні пам'ятки східних слов'ян	213
Яковишина Я., Куценяк О. Кераміка трипільського поселення Шипинці А у фондах Львівського історичного музею	215
Якубина С., Грига В. Нововиявлений археологічний об'єкт княжої доби Лопатове, урочище Біла Скала.....	219
Якубовська О. Кадастрові карти XIX ст. як джерело до вивчення системи життєзабезпечення населення українського Прикарпаття у VIII-X ст.	221
Яремій І., Ільків М. Михалківські скарби золотих виробів у народній пам'яті місцевого населення.....	224
Іваночко А. Артилерія Хотинського замку.....	227
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	230

болоті чи на заболоченій ділянці та мала сакральний характер, а первинно використовувалася для релігійних чи представницьких цілей. Попередньо і доволі умовно знахідка із Станівців може бути датована рубежем III-II – II ст. до н.е. і співставлена з раннім етапом поянєшти-лукашівської культури, в якій дослідники виділяють сильний ясторфський компонент. До того ж кола «північних» старожитностей уже віднесено фрагментовану померанську фібулу (тип Еггерс II) із Чорнівського городища.

Микола Ільків (Чернівці),

Сергій Якубина (Шебутинці)

НОЖІ З КЛЕЙМАМИ РАНЬОНОВОГО ЧАСУ З ПОСЕЛЕННЯ ЛОПАТОВЕ

У шкільному музеї с. Шебутинці Сокирянського р-ну зберігається значна колекція знахідок з поселення, яке локалізується в околицях с. Лопатове, на високому березі одного із ярів, що вриваються в долину Дністра (виявлене С.І.Якубиною, обстежувалося М.В.Ільківом і В.В.Григоєм у 2020 р.). Зібрані матеріали відносяться до пізньоримського часу, княжої доби й ранньонového часу. Особливо виразні і чисельні старожитності останнього хронологічного періоду: фрагменти кераміки, залізні сокири, ножі, кресала, цвяхи, пряжки, наконечники стріл, підкови тощо. До цього ж часу відносяться, очевидно, дві поверхневі деструкції: 1) кругла лійкоподібна западина діаметром 3 м і глибиною 1,25 м (рештки теплопристрою зі слідами ошлакованих стінок діаметром 1,9 м); 2) майданчик, обмежений кільцевим ровом і валом, діаметром 11 м.

Інформативну в багатьох відношеннях категорію знахідок формують ножі, більшість із яких мають клейма – близько двох десятків. За морфологічними ознаками їх можна поділити на кілька виразних груп. До першої, найчисельнішої, групи відносяться вироби видовжених пропорцій з пластинчастою основою руків'я, прямою спинкою-обухом (інколи ледь опущеною перед вістрям ле́за), трикутним у перетині клинком, максимальним потовщенням посередині і звуженими кінцями (рис. 1, 1-7, 10, 11). Як клинки ножів, так і основи руків'я після кування акуратно шліфувалися (лише на останніх місцях залишилися незначні незашліфовані сліди кування). Накладки на руків'я з органічного матеріалу кріпилися

за допомогою латунних (?) деталей, в першу чергу – 4 заклепок посередині. Крім того з боку леза на шийці вони фіксувалися двома пластинчастими фігурними півкруглими накладками і заклепкою (на зразок больстера), а також випуклою овальною чи серцеподібною накладкою-навершям на торці (п'яті). Перша заклепка зі сторони леза, що кріпила бокові ребристі пластини-фіксатори для руків'я, була із цільного металевого стержня, тоді як наступні чотири виготовлялися з латунної трубочки тонкої роботи. На двох максимально збережених екземплярах під металевою накладкою на п'яті руків'я збереглися пластинки ущільненого матеріалу органічного походження (можливо, деревини, шкіри чи рогу) (рис. 1, 1, 3).

Усі знахідки, виділені в першу групу, об'єднує наявність характерного заглибленого клейма на лівій (внутрішній) стороні клинка біля руків'я. Практика нанесення штампів мала місце переважно у великих містах (Лондон, Нюрнберг, Відень) як свідчення якості (бренд, марка) на орієнтованому на експорт товарі, до того ж передбаченого доставляти на значні відстані, коли безпосереднього контакту між виробником і кінцевим покупцем не було. На відміну від більшості клейм на залізних виробх Пізнього Середньовіччя – Раннього Нового часу, які на сьогодні залишаються задовільно не ідентифікованими, штампи на даних екземплярах надійно пов'язуються з продукцією м. Штайр (нім. Steyr) у Верхній Австрії. Це можливо завдяки тому, що в міській книзі «Schultbuch» збереглися списки майстрів із власними знаками 1516-1666 pp., а також свинцеві пластини із клеймами за 1689-1780, 1793, 1796 pp. (Nack, 1949; Holl, 1994; Vajcs, 2005). Більшість клейм першого хронологічного відрізка містять у собі знак Штайра – стилізовану W-подібну корону, який чітко проглядається на семи екземплярах із Лопатового (рис. 1, 2, 3, 5-7, 10, 11).

Наносити індивідуальні клейма на ножі майстри цього міста почали ще з 1407 р. Зростаючі масштаби розвитку чорної металургії, насамперед виготовлення ножів, і, відповідно, збільшення кількості майстрів спричинили стандартизацію і одночасно ускладнення клейм для належної ідентифікації виробника і забезпечення якості продукції. Знаки мали і свої назви, наприклад: «яблуко», «арбалет», «ковадло», «хрест», «конюшина», «дерев'яні черевики», різні літери тощо (Holl, 1994). Якщо верхня частина клейм сильно варіюється, то під короною інколи наносили й австрійський герб (рис. 1, 2, 6), що з 1441 р. тривалий

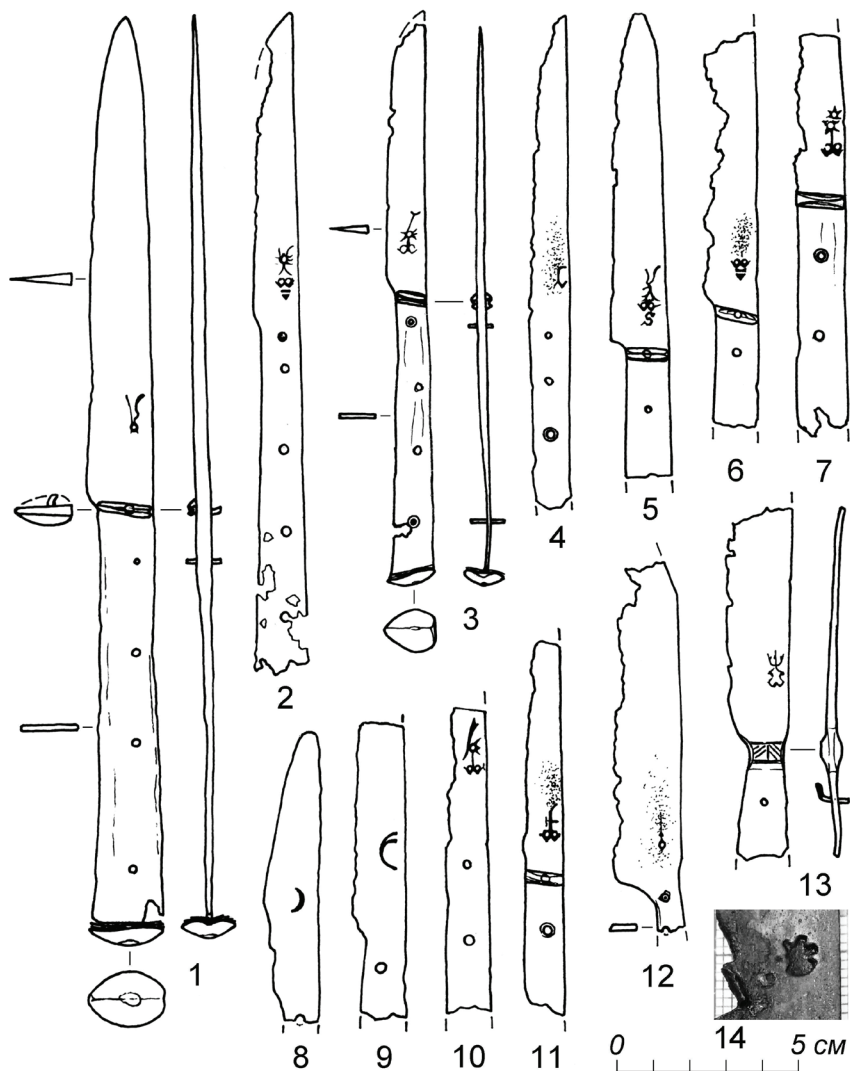

Рис. 1. Ножі з клеймами з поселення Лопатове.

час було виключним привілеєм м. Штайр. Деякий час, зокрема, після дозволу Владислава Посмертного 1453 р., такий знак могли наносити у Відні. Мало місце і його незаконне використання в районі Нюрнберга для протидії австрійській конкуренції. На

основі цього І. Холл (1994) в якості робочої гіпотези припустив можливість ідентифікувати низку ножів з такими знаками як продукцію віденського виробництва, де перший знак належав майстру, а другий був привілейованим гербом. Знахідки з такими клеймами, поки неатрибутованими, відомі, приміром, з Київщини (Романюк, 2011) та Великого Новгороду (Сережникова, 2020).

На одній знахідці з Лопатового на додаток до головного знаку під короною вибито літеру «S» (рис. 1, 5), що характерно для продукції м. Штейнбах, звідки, в т.ч., ковані ножі централізовано постачалися у Штайр. Таким чином, металеву частину ножів (Steuerer Klingen) виготовляли у ковальських майстернях з кінним приводом як у самому місті, так і його околицях, в т.ч. у населених пунктах Кляйнрамінг і Дамбах. Тут же на ще «грубі леза» в нагрітому стані наносили клейма. Потім цими напівфабрикатами займалися шліфувальники, використовуючи для обертання точильних каменів силу водяних потоків, і майстри з виготовлення руків'я. Важливе значення для торгівлі мало сполучення Дунаєм і його притоками. Готову продукцію постачали до Валахії і Трансільванії, Угорщини, Туреччини, Венеції, Польщі та Московії (відомі як «стирські» ножі (Костомаров, 1853). Однак провідне місце на ринку ножів й економічне процвітання Штайра підірвала Контрреформація, під час якої багато заможних мешканців і майстрів переїхали в інші міста (Наск, 1949, 1952).

На територію правобережжя Середнього Дністра якісні імпорتنі ножі потрапили, очевидно, через Трансільванію. Так, відомо, що в 1503 р. молдавські купці закупили в м. Брашов 25 232 ножі зі Штирії (м. Штайр, як резиденція династії Отакарів, було центром Штирії, від якого вона й отримала власну назву; у 1379 р. місто і землі у пониззі р. Енс були відокремлені від Штирії і ввійшли згодом до складу землі Верхня Австрія), а купці Хануш із Бані та Нікула з Сучави придбали там, відповідно, по 1 та 3 тис. штирійських ножів (Романюк, 2011). Такий напрям поширення продукції фіксується й на археологічному матеріалі: одні з найдавніших зразків штайрських ножів середини – другої половини XV ст. знайдені під час розкопок Байї в Молдавії, а також виділені серед матеріалів археологічних досліджень у Борнісі та Лунці (Holl, 1994). Велика колекція ножів із клеймами походить зі Старого Орхею, однак їх характеристика та визначення ще не проведені (Бырня, 1984; Беленькая, Розанова, 1988).

Наступні групи представлені поодинокими знахідками. Так, до другої групи віднесено фрагментований екземпляр з порівняно широким клинком і вузькою пластинчастою основою руків'я, на якій збереглася перша трубчаста заклепка (рис. 1, 12). Через корозію клеймо простежується нечітко. В окрему групу виділено ніж з широким клинком і завузеним переходом до основи руків'я (рис. 1, 13). У нього монолітний з основою упор, прикрашений заглибленим «ялинковим» орнаментом, а одна із збережених заклепок – залізна. Клеймо в нижній частині схоже на стилізовану корону м. Штайр, але не настільки глибоке і чітке. Ідентичний цілий екземпляр Ранньонового часу, але з клеймом у вигляді розетки, відомий із Зеленої Липи (Пивоваров, Ільків, Калініченко, 2018). Четверту групу виділено умовно на основі кількох фрагментованих екземплярів із порівняно гіршою обробкою поверхні виробів та грубими масивними клеймами у вигляді півмісяця, півмісяця з одним роздвоєним закінченням і розетки з двома спареними відгалуженнями (рис. 1, 8, 9, 14). Знак-півмісяць зафіксований на ножі з поля Берестецької битви (Свешніков, 1993), а також нанесений на спеціальній пластині, розпочатій 1763 р., і належав одному із штайрських майстрів (№ 210; Walcher von Moltheim, 1912).

Відомі з поселення Лопатове й морфологічно ідентичні до першої і третьої груп вироби, на яких клейм не було, що не заперечує їх спільного походження. Клейма могли не ставитися у зв'язку зі специфікою виробництва, у першу чергу через його особливу спеціалізацію – ковалі, які штампували клинки, не завжди знали, до якого майстра вони потраплять для подальшої роботи.

Таким чином, більша частина колекції ножів із клеймами з поселення Лопатове (І група) була виготовлена в м. Штайр (Австрія) протягом початку XVI – третьої чверті XVII ст. Завдяки хорошій збереженості клейм є перспектива більш детальної атрибуції – визначення майстрів і років виробництва, що дозволить використовувати такі знахідки в якості хронологічних індикаторів. Виявлення і первинна ідентифікація частини клейм ставить питання щодо потенціалу більш детального вивчення імпортованих ножів Ранньонового часу з різних місцевостей України (Буковина, Львів (Скарби підземного Львова, 2011), Білгород-Дністровський (Біляєва, 2012).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Авраменко Мар'яна Олексіївна – молодший науковий співробітник відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України.

Aparaschivei Constantin – Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.

Бандрівський Микола Стефанович – доктор історичних наук, старший науковий співробітник відділу археології Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України, Голова Археологічної комісії НТШ.

Баяк Віктор Геннадійович – заступник директора з наукової роботи Адміністрації Державного історико-культурного заповідника у м. Луцьку, науковий співробітник Охоронної археологічної служби України, асистент кафедри історії України та археології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Белінська Світлана Борисівна – завідувач відділу археології, історії середніх віків та нового часу Чернівецького обласного краєзнавчого музею.

Berzovan Alexandru – Academia Română, Institutul de Arheologie, Iași.

Білик Михайло Васильович – мистецтвознавець, науковий працівник Археологічної комісії НТШ.

Боднарюк Микола Іванович – директор Опришенської ЗОШ І-ІІІ ступенів Глибоцького району, директор Музею археології та етнографії імені Максиміліана Гакмана с. Опришени.

Болтанюк Петро Анатолійович – завідувачий сектору «Музей старожитностей» Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника.

Буйновська Єлизавета Валентинівна – директор Державного історико-архітектурного заповідника «Хотинська фортеця».

Буравченко Всеволод Сергійович – кандидат технічних наук, доцент кафедри архітектурних конструкцій Київського національного університету будівництва та архітектури, засновник проекту Master Terebrus.

Вакуленко Ліана Василівна – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник сектору «Археологія епохи раннього заліза» Національного музею історії України.

Возний Ігор Петрович – доктор історичних наук, професор кафедри релігієзнавства і теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Головльов Микола Олексійович – краєзнавець, м. Хотин.

Горбаненко Сергій Анатолійович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України.

Грига Віктор Вікторович – член Чернівецького підрозділу ВГО «Спілка археологів України».

Гринюка Богдан Михайлович – кандидат історичних наук, науковий співробітник науково-дослідного відділу Адміністрації історико-культурного заповідника «Давній Пліснеськ» (м. Львів).

Гуцал Віталій Анатолійович – кандидат історичних наук, завідувач науково-дослідної лабораторії археології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Демський Назар Володимирович – директор історико-краєзнавчого музею с. Словіта.

Dergaciovă Lilia – PhD, scientific researcher, Numismatic Department, The Library of the Romanian Academy.

Діденко Сергій Васильович – кандидат історичних наук, завідувач сектору «Археологія доби раннього заліза» науково-дослідного відділу збереження фондів Національного музею історії України.

Добрянський Володимир Казимирович – археолог, спелеолог, дослідник фортифікацій, зброєзнавства та топонімії, Тернопільське відділення Наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка.

Драгомирецька Оксана Григорівна – старший науковий співробітник відділу археології, історії середніх віків та нового часу Чернівецького обласного краєзнавчого музею.

Езарте Поль – професор, Королівський інститут природничої історії Бельгії, Брюссель, Бельгія.

Желага Дмитро Ігорович – аспірант відділу археології енеоліту – бронзової доби Інституту археології НАН України.

Іваночко Альона Ігорівна – старший науковий співробітник Державного історико-архітектурного заповідника «Хотинська фортеця».

Ільків Микола Володимирович – кандидат історичних наук, асистент кафедри всесвітньої історії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, директор Чернівецької філії «ОАСУ» Інституту археології НАН України.

Калініченко Віталій Андрійович – кандидат історичних наук, старший лаборант археологічної лабораторії факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Коржик Віталій Павлович – кандидат географічних наук, заступник директора національного природного парку «Хотинський» з науково-дослідної роботи, старший науковий співробітник, заслужений природоохоронець України.

Косован Василь Миколайович – магістр гідрології, краєзнавець.

Котовіч Пьотр – доктор філософії, науковий співробітник відділу археології Історичного музею в Сяноку (Сянок, Польща).

Кулаковська Лариса Віталіївна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділом «Археологічний музей» Інституту археології НАН України.

Купчанко Михайло Михайлович – вчитель-методист, вчитель історії Реваківського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Кіцманського р-ну, краєзнавець.

Куценяк Оксана Ярославівна – завідувачка Відділу «Музей історії України» Львівського історичного музею.

Луцик Ірина Павлівна – молодший науковий співробітник Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

Майорчак Микола Іванович – науковий працівник сектору Львівського історичного музею.

Миська Роман Григорович – кандидат історичних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи КЗ ЛОР АДІКЗ «Тустань».

Михайлина Любомир Павлович – доктор історичних наук, доцент, провідний науковий співробітник Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Михайлюк Василь Васильович – головний спеціаліст відділу охорони культурної спадщини Чернівецької міської ради.

Мордовін Максим Вікторович – асистент професора, Університет імені Етвеша Лоранда, Науково-археологічний інститут, м. Будапешт.

Németh Fruzsina Alexandra (Немет Фружина Олександра) – Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészettudományi Intézet (докторантка кафедри середньовічної археології, Науково-археологічний інститут, Будапештський університет імені Лоранда Етвеша, Угорщина).

Нечитайло Павло Олександрович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу регіональних досліджень ДП «НДЦ «ОАСУ» Інституту археології НАН України.

Немічева Тетяна Вікторівна – учений секретар Державного історико-архітектурного заповідника «Хотинська фортеця».

Нігст Філін – PhD, Департамент антропології та археології Кембриджського університету, Кембридж, Великобританія.

Niculică Bogdan Petru – Muzeul Național al Bucovinei, Suceava.

Парацій Володимир Михайлович – старший науковий співробітник Бережанського краєзнавчого музею (Тернопільська область), член Тернопільського міського осередку Наукового товариства ім. Шевченка.

Петегирич Володимир Михайлович – науковий співробітник Відділу археології Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

Петраускас Олег Валдасович – кандидат історичних наук, завідувач відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України.

Пивоваров Сергій Володимирович – доктор історичних наук, професор, заступник Генерального директора Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника з наукової роботи.

Писанчин Олександр Людвігович – краєзнавець, м. Львів.

Площанський Петро Михайлович – науковий працівник Природного Національного парку «Дністровський каньйон».

Позняков Денис Вікторович – магістр політології, науковий співробітник Державного історико-архітектурного заповідника «Хотинська фортеця».

Поміркований Віталій Петрович – студент бакалаврату історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Поп'юк Яна Анатоліївна – аспірант кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Преступенко Юрій Володимирович – директор Чернівецького обласного центру з питань культурної спадщини.

Прохненко Ігор Анатолійович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Ужгородського національного університету.

Прохненко Катерина Ігорівна – студентка 3 курсу факультету суспільних наук Ужгородського національного університету.

Rakonczay Rita Szilvia (*Раконцаї Піма Сільвія*) – Eötvös Loránd Tudományegyetem Régészettudományi Intézet (докторантка кафедри середньовічної археології, Науково-археологічний інститут, Будапештський університет ім. Лоранда Етвеша, Угорщина).

Рідуш Богдан Тарасович – кандидат історичних наук, доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Романович Тетяна Іванівна – в.о. завідувача відділу охорони пам'яток історії та культури Чернівецького обласного центру з питань культурної спадщини.

Ротар Оксана Василівна – завідувач відділу науково-методичної роботи Чернівецького обласного краєзнавчого музею.

Рубанець Микола Васильович – історик-етнолог, краєзнавець, м. Чернівці.

Руснак Олександр Валерійович – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рябий Святослав Іванович – вчитель математики Шебутинського ліцею.

Sava Eugen – doctor habilitat în istorie, directorul general al Muzeului Național de Istoriei a Moldovei.

Садов'як Михайло Дмитрович – студент 3 курсу факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Сандуляк Віктор Олексійович – завідувач науково-дослідного відділу Державного історико-архітектурного заповідника «Хотинська фортеця».

Семенюк Микола Степанович – викладач основ філософських знань, культурології Чернівецького коледжу дизайну та економіки, методист Ради директорів закладів фахової передвищої освіти Чернівецької області, член Національної спілки краєзнавців України.

Soroceanu Tudor Adrian – Dr., Berlin, Deutschland.

Старенький Ігор Олександрович – кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника.

Taha Yasin Arslan – Dr., Assistant Professor at Istanbul Medeniyet University; Research Associate at St John's College, University of Oxford.

Терський Святослав Володимирович – доктор історичних наук, провідний науковий працівник сектору археології Львівського історичного музею, професор кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини Національного університету «Львівська політехніка».

Ткачук Тарас Михайлович – кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу Національного заповідника «Давній Галич».

Товарницький Георгій Миколайович – вчитель історії Прісціської ЗОШ I-II ступенів.

Усик Віталій Іванович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу «Археологічний музей» Інституту археології НАН України.

Ушкова Юлія Віталіївна – молодша наукова співробітниця відділу біоархеології Інституту археології НАН України.

Федорук Андрій Васильович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, молодший науковий співробітник відділу археології, історії середніх віків та нового часу Чернівецького обласного краєзнавчого музею.

Христан Назарій Михайлович – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Черновол Дмитро Костянтинович – кандидат історичних наук, науковий співробітник відділу археології енеоліту – бронзової доби Інституту археології НАН України.

Чобан Роман Дмитрович – краєзнавець, вчитель географії Джурівського ліцею Снятинської районної ради Івано-Франківської області.

Чучко Михайло Костянтинович – доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Шкурідін Олександр Миколайович – член ВГО «Спілка археологів України», член Національної спілки краєзнавців України.

Яворський Михайло Степанович – кандидат технічних наук, Державне підприємство «Львівський державний центр науки, інновацій та інформатизації».

Яковишина Яна Миколаївна – кандидат історичних наук, молодша наукова співробітниця відділу археології Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

Якубина Сергій Іванович – вчитель історії Шебутинського ліцею, член ВГО «Спілка археологів України».

Якубовська Оксана Зеновійвна – науковий співробітник Комунального закладу Львівської обласної ради «Адміністрація історико-культурного заповідника «Давній Пліснеськ».

Яремій Ірина Іванівна – студентка 3 курсу факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АРХЕОЛОГІЯ БУКОВИНИ:
ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Тези доповідей IV міжнародного наукового семінару

м. Чернівці, 11 грудня 2020 р.

Комп'ютерна верстка – ***В.А. Калініченко***

*На обкладинці: поштівка із зображенням руїн
Цецинського замку в Чернівцях (XIX – початку XX ст.),
медальйон княжої доби з Чорнівського городища (2019 р.),
розкопки руїн мечеті XVIII ст. в Хотинській фортеці (2019 р.).*

